

Szarvas és Vidéke

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ELŐFIZETÉSI DÍJAK:

Helyben egy negyedévre . . . 1.20 P.
Vidéken egy negyedévre . . . 1.70 P.

PÉLDÁNYONKÉNT 10 FILLÉR.

Szerkesztésért és kiadásért felel:

MÜLLER KÁROLY
laptulajdonos.

SZERKESZTŐSÉG
ÉS KIADÓHIVATAL:

I. ker. Deák F.-u. 13. Telefon: 109.

Postatakarékpénztári csekkzámla: 52.000.

A MAGYAR KENYÉR ÜNNEPE

Mindig akkor döbbenünk rá valaminek az értékére, amikor elvesztettük, vagy kevés van belőle. Így vagyunk a magyar kenyérről is. Amíg a kalászt ringató róna gyümölcsből nagy mennyiség áll rendelkezésre, észre sem vesszük, hogy van. Olyannak tekintjük, mint a levegőt. De most, hogy a nehézségek és megpróbáltatások idején szükében vagyunk a magyar kenyérnek, érezzük, hogy milyen drága ajándék nekünk az aranykalász gyümölcse. Aggódva lessük, hogy vajon mikor kezdődik már meg a cséplés és mikor kerül nagyobb mennyiségben asztalunkra az új magyar kenyér?

Amikor a kenyér kérdése, mint igen súlyos nemzeti kérdés jelenik meg napjainkban, kettőzött figyelemmel fordul a közvélemény nemcsak a kenyér, hanem a kenyeret termelő földművelő lakosságunk élete felé is. Vajon, aratnak-e már? Hogyan dolgoznak? Mikor végeznek? Mikor kerül piacra az első ropogós, pirosra sült cipó?

Ezek a kérdések azok, amelyekre a magyar társadalom aggódóan várja a feleletet. Ezeknek a kérdéseknek fontossága pedig arra indít, hogy a magyar kenyér és a vele foglalkozó magyar nép méltányolva fáradozását, megüljük az új magyar kenyér ünnepét.

E célból július hó 27-én nagyarányú ünnepség keretében, Szabadkán rendezi meg a Nemzetpolitikai Szolgálat a Délvidék földművelő népével és az Országos Bokréta Szövetséggel a „magyar kenyér ünnepét”. Az új magyar kenyér ünnepsége mellett különös hangsúlyt nyer, hogy a visszakertült Bácska fővárosában, Szabadkán állja körül gondolatban az egész nemzet először az új magyar kenyeret és megemlékezést szentel annak a földművelő népnek is, amely nehéz vérértékével teszi a nemzet asztalára az új kenyeret. Az ünnepséget a rádió is közvetíti és így az éter hullámain keresztül az egész ma-

gyarság ott állhat lélekben az új magyar kenyér és a földművelő nép ünnepén, hogy e meg-

TESSEDIK SÁMUEL

A mezőgazdasági szakoktatás, a termelési reformok és a falugondozás nagy magyar apostolának 200 éves születési évfordulója

Fenti cím alatt tartalmas, szép cikket írt a „Tiszántúli Gazdák” című gazdasági szaklapba dr. Szabó Miklós egyetemi magántanár arról a világhírű szarvasi pap-tanáról, akinek óriási jelentőségét bizony mi, szarvasiak is csak az utóbbi években kezdjük általánosságban megismerni. Minthogy a cikk szerencsésen összesűrített formában adja közre azt a munkát, amelyet Tessedik végzett, nem lesz talán érdektelen, ha azt teljes egészében leközzöljük az alábbiakban, hogy ezzel is megismertessük olvasóink előtt azt az embert és a munkáját, akinek, mi szarvasiak elsősorban, viruló mezőgazdasági termelési stílusunkat köszönhetjük.

„1767-ben fiatal, világlátott evangélikus pap került Szarvasra, — Tessedik Sámuel. Tele tudással, haladnivalóval, gyakorlati érzéssel és a nép iránti szeretettel. Látja a föld helytelen művelését, a falu elmaradottságát, a nép szegénységét, melynek okát a tudatlanságban, a kivezető utat pedig „a gazdálkodási módok jobbításában” látja. Arra a meggyőződésre jut, hogy a haladás eszméit legbiztosabban az ifjúság útján tudja átvenni és ezért a nép fiatalok gazdasági kiképzésére 1779-ben iskolát alapít. Magyarország mindig büszke lehet arra, hogy az első gazdasági szakiskola Tessedik Sámuel kezdeményezésére, minden országot megelőzően nálunk nyílt meg.

Az egyszerű falusi pap munkás életének keresetéből építi fel az iskolát. Rákölti összes jövedelmét, az iskola tanítóit is maga fizeti. Csak Harruckern földesúr birtokából kér és kap eleinte 6, majd 34 hold földet az iskola gyakorlati céljaira. Ebben a „gyakorlati-gazdasági és ipariskolában” nemcsak tanítottak, de a növendékek dolgoztak is. Tessedik elvetette a száraz elméleti oktatás rendszerét és ehelyett bevezette a szemléltető és cselekedtető ta-

emlékezéssel hálát adjon az Égek Urának a mindennapi kenyérért és elismeréssel adózzon a kenyértermelő földművelő népnek a mindennapi verejtékes munkájáért.

nítás rendszerét, ami szintén gyökeres újítást jelentett. Szövő és fonóüzeme is volt az iskolának, ahol nemcsak a kendert és lent, hanem a gyapjút és selymet is feldolgozták. Iskolájának eredményei olyan szembevetőek voltak, hogy arra a kormányzat is felfigyelt. Tessedik híre és tekintélye messze eljutott. Többször részesült kitüntetésben és meghívást kapott az orosz cártól, majd Németországból is a gazdasági oktatás megszervezésére.

A magyar sors azonban Tessediket is elérte. A csodálatos és elismerést irigység és rosszakarattal váltotta fel. Iskoláját kislátó körű emberek elgáncsolták és a közöny folytán pár évi előzetes szünetelés után, Tessedik tönkremenetelével 1806-ban végleg megszűnt.

A meggyújtott fánya azonban nem aludt ki és a szarvasi iskola nyomán újabbak keletkeztek. Így Tessedik tanácsai és útbaigazítása alapján létesítette nagy kortársa, Festetich György 20 évvel később Keszthelyen a Georgikont, „mint tudományos gazdasági iskolát, gazdatisztek képzésére”, majd Nákó Kristóf a torontálmegyei Nagyszentmiklóson a kis Mezőgazdasági Iskolát, jobbágypárti számára. De arra is büszke lehet Magyarország, hogy 1839-ben Rohoncon állították fel az első téli gazdasági iskolát, ezt az olyan kiválóan bevált iskolátipust.

A gazdasági szakiskola megalapítása mellett óriási jelentőségű volt Tessediknek, mint gyakorlati gazdának, illetve közigazdának úttörő működése is. Mindjárt szarvasi letelepedése után munkához lát, kísérleteket folytat és javított gazdálkodási formák bevezetésére buzdítja a népet.

Tessedik volt a legelső, aki kutatja a szikes talajok javításának módját. Munkájához kevés reményt fűztek és a nép „vakondok” gúnynévvel tisztelte meg. Általános felfogás volt, hogy a szíket nem lehet

termővé tenni. Tessedik mégis megmutatta, hogy törhetetlen akarattal igenis lehet. Első szíkjavitási kísérletét a parochia kertjében folytatta, mely várakozáson felül sikerült. Maga a helytartótanács is felfigyelt az intézet kísérleteire és csodálkozással szemlélte, hogy az azelőtt szikes földön mintaszerű és kitűnően termő gyümölcsös és lucerna díszlik. A szíkjavitásnak 17 féle módjával kísérletezett és 8 módját ismertette írásban, melyre a külföld is felfigyelt és a jénai minerológiai társaság elismerő diplomával tüntette ki Tessediket. A tudomány mai állása sem tud jobbat az ő u. n. száraz metódusánál. A legelterjedtebb eljárásai közül az, amelyet a békésmegyeiek „digózás” néven ismernek és gyakorolnak. Ő maga 32 holdat tett termővé a község területén, amelyet később visszavettek tőle. A szarvasiak mintegy 8.000 holdat, az Alföldön pedig azóta sok-sok százezer hold szíkest javítottak fel az ő eljárása alapján.

Második nagy gyakorlati értékű munkája a lucerna elterjesztése volt. E téren szintén úttörő munkát végzett, mert a lucernát abban az időben még az uradalmakban is alig ismerték. — Tessedik felismerte a lucerna és lóhere jelentőségét, a rossz alföldi legelőviszonyok mellett, ahol a száraz esztendő óriási pusztulással jártak az állatállományra. Bécsből lucernamagot hozat és kezdi a nép között is elterjeszteni. Szerinte a leghasználatosabb szíkes terület is termékeny lehet változtatni lóhere által és nagyszámban kiosztott füzeteiben ismertette a lóhere- és lucernatermelés, valamint a takarmányozás helyes módszereit. Hogy milyen eredményes volt ez irányú munkája, azt megmutatta az állattenyésztés rohamos fejlődése és hogy néhány év múlva a szarvasi parasztok már külföldre is szállították lóheremagot. Ma tudjuk, mezőgazdasági kivitelnünk egyik legfejletlenekebb ágát a különféle magvak, főleg a herefűmagok exportja jelenti, mely 25—30 millió pengőt hoz évente az országnak.

A fásítás és gyümölcsstermelés terén is óriási érdemei vannak Tessediknek. Az ő nevéhez fűződik az akácnak, ennek a gyorsan fejlődő és igénytelen fának, az Alföld legjellemzőbb fájának elterjesztése. Tessedik arra is törekedett, hogy „erdő szerént” is elterjedjen az akác, „elsősorban a futóhomok megkötése,

Ara 10 fillér

az erdő árnyékának szikjavító hatása miatt és azért is, mert hogy jó mézelő fa." Az akácokon kívül ezerszámra ültetett Tessedik másfajú fákat is, hogy megtudja, melyek azok, amelyek az Alföldön sikerrel alkalmazhatók. Ez a munkája sem ment könnyen, amire jellemző eset, hogy „egy polgár, aki eperfát és más fákat ültetett tanyája körül, Tessedik kertészetének csúfoltatott és földjét kénytelen volt a bántalmak miatt eladni." Végeredményben több, mint 300 féle gyümölcsfával kísérletezett, a „vadfák" közül pedig a jávor, éger, nyár, az olasz, karolinai és kanadai akácot, a szilfát, platánt, bükköt és az észak-amerikai gyalogfenyőt honosította meg a környéken. Kísérleteinek eredménye, hogy az alma- és körtefa, vadfák közül pedig az akác és a tölgy jól dűszlenek a vidéken.

Egyik munkájában rátér azokra az eszközökre, amelyekkel a nagy szárazság mellett is fenntarthatók a rétek. Nagy gondot fordít a kertészkedés elterjesztésére, ezenkívül a len, kender, cukorrépa és egyéb növények termesztését ajánlja a népnek. Reformszerűek azok a kísérletei is, melyeket újszerű vetésszorgók alkalmazásával eszközölt. Sokat foglalkozott a folyószabályozás, az árvízvédelem és a csatornázás kérdéseivel. Többször utalt a telekkönyv intézményének szükségességére és tárgyalta a gazdasági felügyelők, ahogy ő mondta, az „inspektorok" alkalmazásának fontosságát, akik a népet jó tanácsokkal látnák el. Takarékgabonátárát létesített, a „becsületesebb gabonaárak elérése és az éhenpusztulás megakadályozása céljából".

Az állattenyésztés fejlesztése terén jelentős újítások pl. a nyári istállózás, a trágyázás javítása és a műtrágyázás bevezetése. Nagy kedvvel folytatta a méhészkedést és külön fejezetet kap munkája a selyemtermelés terén, úgyszintén nagy érmei vannak a szőlészet és a haltenyésztés fejlesztésével kapcsolatban. Azon volt továbbá, hogy a falusi háziipart is minél jobban kiépítse, de ez mindig igen nagy nehézségekbe ütközött. Feltűnést keltettek mezőgazdasági, kémiai kísérletei is. Szükségből szódát főzött és ő tett először kísérletet a repacukor gyártására, valamint új szeszgyártási módokra.

Kísérletei közül talán vannak olyanok, amelyeket a gazdasági fejlődés azóta túlhaladott, de elvitathatatlan az ő úttörő szerepe. Munkája kétségtelenül óriási haladást jelentett nemcsak az alföldi gazdálkodás javítása terén, de országos, sőt világviszonylatban is. Csak a gyakorlati gazda tudja igazán az ő nehéz munkáját, kitartását és azt az örömmomentumot, amelyet, mint életrajzában írja, neki egy-egy sikerült kísérlete jelentett.

Mint Európa egyik első falugondozója nyílt szemmel látta a falu elhanyagoltságát, a falusi nép visszamaradottságát, a babona térdhódítását és igyekezett a káros konzervatívizmusból a falu népét kivezetni. Elkészíti a falu rendezésének tervét, falurendtartást ír elő, mintafalu

létesítésére törekszik. Elkészíti a falusi rendőrség tervét, megszervezi a tűzoltást, rendezi a szegényügyet, a cselédügyet, a közszolgáltatások ügyét. Mint lelkész, a szószékről küzd a falusi nép káros tulajdonságai, rossz szokásai ellen. Olvasóegyletet alapított, mondhatni az iskolán kívüli népművelés kiépítésére törekedett. Jól ismerte a gyógynövényeket és orvos hiányában maga gyógyította a népet és igyekezett őket meggyőzni az egészségesebb életmódok jelentőségéről. Tárgyalta a tanító, a jegyző, a pap sze-

repét, de megkívánta oldani a falu ezen hivatott vezetőinek anyagi kérdését is. Igazi kultúrhus volt Tessedik, egyike azoknak a keveseknek, akik nagy műveltséggel kerülve a falura, nem húzódnak vissza könyves szobájukba, de a nép javát, boldogulását igyekeznek szolgálni.

Tragédiájának oka, hogy talán túl sokat vállalt magára. Legsajnálatosabb azonban, hogy munkáját éppen akkor kényszerült abbahagyni, amikor elgondolásai és módszerei már kiérették lettek, de még sajnála-

tosabb, hogy nem akadt követe.

Tessedik emlékét Szarvason az általa épített iskola és evangélikus templom őrzi, valamint a pár évvel ezelőtt létesített és nevére elnevezett középfokú gazdasági tanintézet. Az ezidei jubiláris mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár, igyekezve az ő nagy szellemének hódolni, méltó formában kívánta bemutatni Tessedik munkáit és alkotásait.

Talán egy szobrot is megérdemelne a magyar föld és falu nagy apostola.

Tűzoltó szövetség 20 éves munkája a számok tükrében

Baiczai Beliczey Miklós védnöksége, vitéz dr. Márki Barna alispán elnöksége alatt álló vármegyei tűzoltó szövetség 26 án érkezett el fennállának két évtizedes évfordulához. Ebből az alkalomból olvasóinknak beszámolunk arról a munkáról, amelyet a szövetség és annak keretében szervezett tűzrendészeti felügyelőség a 20 év alatt kifejtett. A szövetség megalakulása előtti időben vármegyénkben tűzoltói élet alig volt. A tűzrendészet pedig igen kezdetleges színvonalon állt. Ez és a nagy összeget képviselő tűzkár készítette az önzetlen hazafias lelkesedéstől áthatott férfiakat s ezek között elsőként említendő vitéz dr. Márki Barna alispán, aki a szövetség alakulása idején várm. másodfőjegyző volt, — arra, hogy a vármegyei tűzoltószövetség megalakítását kezdeményezzék és vármegyénk tűzrendészetének gyökeres átszervezésére hathatós befolyást gyakoroljanak, — s olyan létszámú szakszerűen kiképzett tűzoltóságot hívtak életre, amely a körülményeknek a legteljesebb mértékben megfelelt.

A kezdeti nehézségeken kívül a trianoni béke szülte rendkívül nehéz gazdasági, pénzügyi helyzet a szép és nemes törekvéseknek igen sok akadályt támasztott. Ezzel azonban sikeresen megküzdött az az eszme szeretet, amely a kezdeményezőket áthatotta. A tervszerű, céltudatos és akadályokat nem ismerő munkának

rövid évek alatt meg is lett az eredménye. Ugyanis hatóságaink messzemenőleg támogatták a szövetség és a tűzrendészeti felügyelőség közjó érdekű munkáját, a lakosság pedig rokonszenvvel kísérte azt, a hazafiasan gondolkozó polgárság pedig mind többen és többen csatlakoztak a szövetség által kibontott zászló alá. Ennek az eredménye lett az, hogy vármegyénkben sikerült a tűzrendészetet nemcsak megalapozni, hanem kiépíteni és fejleszteni. A 912.000 pengős tűzkárral vármegyénk az országban vezetett. Ez a magas tűzkár készítette közigazgatásunkat arra, hogy a trianoni elszegényedést fokozó tűzkár összegnek a lehető csökkentését érje el. Az együttes munkának meg is lett az eredménye, mert városaink és községeink felismerve a tűzrendészet fontosságát, nagy áldozatot hoztak meg a tűzrendészeti szerek és eszközök korszerűsítésére, s a tűzrendészet fejlesztésére. A kiváló szervezés eredményeként vármegyénkben egymásután alakultak meg az önkéntes tűzoltó testületek s látták el a vagyonvédelem szolgálatát. Ma már a szervezés ott tart, hogy a hivatásos, fizetési, önkéntes, és köteles tűzoltóságokon kívül sok helyen meg vannak szervezve a tanyai tűzoltóságok, valamint az uradalmi tűzoltóságok. Közel másfél ezer tűzoltóval van most már több, mint volt a szövetség megalakulása idején.

A vármegyei tűzoltó szövetség

Gabonáját ne a piacra vigye, hanem közvetlen szállítsa be Szarvason, a MEZŐGAZDASÁGI KÖZRAKTÁRAK RT.

a vasút melletti telepére, mert a Futúra Rt. kebelében alakult

„HOMBÁR”

a gabonát ott gyűjti. A termény árát a Futúra és Hombár főbizományosa megbízottja útján ott azonnal ki is fizeti.

A termés eladásából befolyt felesleges tőkét pedig helyezze el gyümölcsöztetésre a Szarvasi Takarékpénztárnál,

ahol a legmagasabb kamatot kapja és betétjét felmondás nélkül bármikor felveheti. Az Intézet előnyös feltételekkel ingatlanvételre, építkezésre és más befektetésre kölcsönt is nyújt és minden bankszerű ügyletet lebonyolít. Telefonszáma : 65.

ség megalakulása óta eltelt 20 év alatt a vármegye területén 26 helyen épült tűzoltóaktanya, szertár és pótszertár, 2 helyen szerveztetett hivatásos, 22 helyen pedig fizetési tűzoltóság. A tűzvédelmi szerek és eszközökben is nagy volt a hiány, ennek pótlása érdekében eddig 24 autó, 37 motorfecske, 12 kocsi, 12 kocsi, 12 mozdonyfecske, 3 gépezetes tolétra és nagyszámú egyéb tűzvédelmi felszerelés és eszköz, valamint mentőfelszerelés szerzett be.

A kölcsönös segélynyújtás érdekében 8 helyen az úgynevezett autófecske állomások állítottak fel, ahol is könnyen szállítható motoros fecskeautóval bíró autószerkocsi áll a tűzvédelem szolgálatában. A szakszerű kiképzés terén is igen értékes munkát teljesített a vármegyei tűzoltó szövetség, mert tanfolyamokat tartott, ahol tiszteket és altiszteket képzett ki. Ma már a városokat nem is számítva, minden községben 4—5 kerületi tanfolyamot végzett tűzoltó tiszt áll rendelkezésre. A megelőző tűzrendészet terén is igen üdvös kezdeményezéseket végzett a szövetség, megszervezte és kiépítette a tűzjelzést, majd pedig értékes eredményű munkát végzett a vízszertés és a megelőző tűzrendészet terén is. A sok irányú együttes munkának meg is van az eredménye, mert a vármegyei tűzrendészet 20 év alatt lényeges fejlődést mutat a tűzkár, adataink pedig évről-évre javultak s az e téren elért eredmény igen dicséretesnek mondható, mert sikerült a tűzkár összegét — dacára a tüzesetek emelkedésének — 92 százalékkal megjavítani. A vármegyei tűzoltóság minden közérdekű és hazafias munkából a 20 év alatt kivette részét. A legutóbbi 2 évben pedig a kárelhárítás érdekében fejtett ki dicséretes tevékenységét a belvizek, vadvizekkel szemben kifejtett áldozatkész és igen eredményes munka kivívta közigazgatásunk elismerését a lakosságnak köszönetét és háláját.

Nagyon értékes munkát fejtett ki a szövetség azzal is, hogy a kedvezőtlen pénzügyi és gazdasági helyzet miatt a községeknek tűzvédelmi szerek és eszközök beszerzésére, továbbá a szertár építésére jelentékeny összegű anyagi támogatást is nyújtott, s ezzel is előmozdította a tűzvédelmi tervszerű, fokozatos kiépítését.

A vármegyei tűzoltó szövetség előmozdította az első segélynyújtás intézményes kiépítését is, e célból mentési szolgálatra kiképezte a tűzoltóságok működő tagjait. A 2 megyei városon kívül Szarvason és Orosházán a tűzoltóság keretében van megoldva a mentői szolgálat is. 10 ezret meghaladó esetben vették igénybe mentőinket, s a mentő által megtett utak 300 ezer kilométert is meghaladnak. A legutóbbi években vármegyénk tűzoltóságai a polgári légoltalom megszervezése érdekében is igen eredményes és értékes munkát fejtettek ki. Ezzel is hozzájárultak napjainkban olyan fontos légvédelem, légoltalom megalapozásához és kiépítéséhez. Hogy milyen áldozatkész munkát fejtettek ki a vármegyebeli tűzoltók, azt azok a statisztikai adatok igazolják, amelyek e célból rendelkezésre állnak. Különösen dicsérettel emlékeznek meg a szövetségi jelentések arról, hogy az önkéntes tűzoltók évenként mintegy 8-10 napot kitevő időn át szolgálják a vagyonvédelem érdekeit. A 20 év alatt tűzoltóságaink 3000-t meghaladó esetben vonultak ki tűzhöz. Ez a számadat is bizonyítja, hogy tűzoltóink hány esetben álltak a bajbajutott embertársak segítségére és hogy áldozatkész munkájukkal mily sok alkalommal teljesítették emberbaráti nemes feladataikat és hazafias kötelességeiket.

Korunk betegsége az önzés, s így hatványozottan dicséretes az hogy a mai anyagias világ dacára másfélezernél több férfi a legteljesebb dicsérettel tesz eleget a felebaráti szeretet parancsolata kötelességeknél.

A legteljesebb dicséret, elismerés hangján kell ezért az évforduló alkalmából megemlékezni vármegyénk kiváló vezető férfiainról és azoknak munkatársairól, akik a szövetség keretén belül teljesítenek hazafias nemzeti vagyonvédelmi, s ennek révén honvédelmi munkát.

De a dicséret, a hála és a köszönet hangján kell megemlékezni a vármegyebeli önkéntes tűzoltókról is, akik a példaadó munkájukkal adnak útmutatást arra, miként kell és lehet a haza és a nemzet érdekét szolgálni. Ezek előtt is meghajthatjuk az elismerés zászlaját és kívánjuk, hogy a szövetség kiváló vezérkara tovább haladva ezen az úton, a jövőben is teljesíthesse feladatát s ezzel szolgálja a mindnyájunk által imáinkban is kért jobb, szebb és boldogabb jövőt, Nagymagyarországot.

EURÓPA
NAGY FALI
TÉRKÉPE
KAPHATÓ
1 P 80 filléres áron
a MÜLLER-cégnél.

Hírek

Istentiszteletek:

A szarvasi ág. h. ev. ó-templomban vasárnap reggel 8 órakor tót, délelőtt 10 órakor magyar, az újtemplomban 8 órakor tót istentiszteletet tartanak.

A szarvasi róm. kat. templomban vasárnap és ünnepnap fél 9 órakor csendes mise. 10 órakor szentbeszéd, nagymise. Délután 6 órakor ájtatosság. Hétköznap mise fél 8 órakor. Gyontatás misék előtt.

Szarvason református istentiszteletet tartanak vasárnap délelőtt 10 órától az Árvaház dísztermében.

ZÜGNAK-BÜGNAK

már szerte a határban a cséplőgépek, s munkájuk nyomán hull a zsákba az Isten-áldás. A szakadatlan aggodás és féltésben meggondbarázdázott paraszti arcok kisimultak kissé, örömmel állapítván meg, hogy az Isten ismét meglepetésszerű, nem remélt kielégítő termés-eredményre gondolt ránk. Meg van most már az alapja egész évi kenyereinknek, s hogy emberi gyarlóságok: irigység, kapzsiság, spekuláció el ne vonhassa azt senkitől, bölcsen gondoskodik a kormányzat azzal a hathatós ellenőrzéssel és különféle intézkedésekkel, amelyek első ízbeni, mintegy kísérleti kísérő jelenségei az ideai cséplés terménybetakarításnak. A fölös gabona most mind-mind kikerül a kicsinyek, termelők féltő gondoskodása alól; jaj, csak legyen annyi bölcsesség, előrelátás az emberekben, hogy ha már az Isten meghallgatta a mindennapi kenyereinkért hozzántézett fohászaikat, maradjon is meg az minékünk, s legyen kenyereink és általa erőnk az ideai magvetés jövő betakarítására is...

— **Eljegyzés.** Nagy Lenke polg. iskolai tanárnőjelölt és Liszka István gimnáziumi tanár jegyesek. (Minden külön értesítés helyett)

— **Főispáni értekezlet Gyulán.** Baiczai Beliczey Miklós vármegyénk főispánja értekezletre hívta össze a környező vármegyék főispánjait. A f. hó 16 án megtartott értekezleten a közellátás tárgyában kiadandó rendelkezések egységesítése, a jegyrendszerrel kapcsolatos kérdések végleges tisztázása és az ellátástalan lakosság szükségleteinek fedezése ügyében határozati javaslatot terjesztettek a közellátási miniszterhez.

— **Felfüggesztették a vasárnapi munkaszünetet.** Békés vármegye alispánja rendeletileg felfüggesztette a vasárnapi munkaszünetet augusztus hó 18 ig. Ez az intézkedés a mezőgazdasági munkálatok zavartalanságának biztosítása érdekében való mezőgazdasági munkálatokat tehát aug. 18-ig vasárnap is lehet végezni.

— **Összeírják az ellátatlanokat.** A kenyérellátásnak a biztosítása érdekében itt Szarvason is összeírják az ellátatlanokat, azokat tehát, akik sem termelés, sem kereset, sem egyéb címen gabonához nem jutottak, ill, akiknek a kenyérellátása nem biztosított. Az ellátatlanok részére — hír szerint — be fogják vezetni a liszt és kenyér jegyrendszert, egyrészt, hogy az igazságos elosztást biztosítsák, másrészt, hogy a pazarlást és könnyelműsködést megakadályozzák. Az összeírást a közellátási hivatalok végzik. Mindenkinnek saját érdeke a jelentkezés. Az összeíráson a teljesen ellátatlanok mellett azok is jelentkezzenek, akiknek meglévő készletük új termésig nem lesz elegendő.

— **Felemlik a petroleumadagot.** A háborus korlátozások is intézkedések között a világitó petroleum fogyasztásának a korlátozása volt, az amely főleg a vidéki városok és lakosságát sújtotta érzékenyen és pedig azon tényről fogva, hogy csaknem valamennyi helyen nagyon kevés volt a megállapított mennyiség. Az iparügyi miniszter most úgy intézkedett, hogy augusztus hó 1-től kezdve további intézkedésig az ásványolaj ipari bizottsága által megállapított, s a községek előjárásáival közölt mennyiségnek nem a 75 százalékát, hanem 85 százalékát, szabad a fogyasztóknak kiszolgáltatni. Ez a felemlés igen jelentékeny hatását fogja éreztetni különösen a mezőgazdaságban, ahol bizony roppant kevés volt az a mennyiség, amelyet eddig megállapítottak, ill. kiosztottak.

— **Befőzési cukorigénylés.** A m. kir. közellátási miniszter egy újabb rendeletével lehetővé tette, hogy 10-15 kg. befőzési cukrot igényeljenek olyan gyümölcsös tulajdonosok, akiknek gyümölcsös-területe a 3 holdat nem haladja meg, abban az esetben azonban, ha tagjai a Gyümölcsstermelők Egyesületének. Az igényléseket nálunk Békés vármegyében pénteken délelőtt lehet beadni szóban, vagy írásban a gyümölcsstermelési intézetnél (Gyula).

— **Bércsépítés igazolvány nélkül.** Az iparügyi miniszter a cséplés zavartalanságának minden körülmények között való megóvása érdekében rendeletet adott ki, amelyben kivételesen megengedi, hogy mindazok, akik községi bizonyítvánnyal legalább 3 hónapos cséplési gyakorlatot tudnak igazolni, a f. évben iparigazolvány nélkül is végezhetnek bércsépítést.

— **Rövidesen piacra kerül a tipuscipő.** Komoly gondot okoz illetékes helyen az ország lakosságának cipőellátása. Az ezirányban folytatott tanácskozások eredményeként — mint beavatott helyről értesülünk — rövidesen megjelenik a tipuscipő bevezetéséről szóló rendelet. Hogy milyen lesz ez a cipő, még hét lakat alatt őrzik, de annyi kiszivárgott már, hogy kilencféle minőségű lesz s árai egységesítve lesznek. Kíváncsi-an várjuk.

— **Anyakönyvi hírek.** Születtek: Savrla János és Molnár Judit fia Pál, Lestyan Mátyás és Omiliak Mária-Erzsébet leánya Mária-Anna, Szilágyi János és Nyemcsok Zsuzsanna fia György, Novodonszki András és Borgulya Zsuzsanna leánya Zsuzsanna, Laurenczy János-Aladár és Garai Mária fia Csaba-Almos, Prjevara Pál és Novodonszki Zsuzsanna fia György, Jánosik Pál és Medvegy Zsuzsanna leánya Zsuzsanna, Nyemcsok-György és Medvegy Mária leánya Erzsébet, Szeljak Mátyás és Szilágyi Mária fia Mátyás, Frankó Pál és Alexa Erzsébet fia János, Gyuricza Imre és Szabó Jusztina leánya Jusztina, Skorka György és Janurik Erzsébet fia György, Valach János és Valkovszky Judit leánya Judit. — **Házasságot kötött:** Monoki Gyula Szebegyinszki Annával. — **Elhaltak:** Valach Mária 2 hónapos, Benkó Györgyné Sztrehovszki Katalin 69 éves, Prjevara György 70 éves, özv. Litauszki Pál 80 éves, Gyekiczki Györgyné Sovány Judit 29 éves, Gyekiczki Judit 15 éves.

— **Színházi érdekességek a nyári Pesten.** Hogy élnek a pesti színészek, színésznők nyáron, mi készül a színházi berkekben, mindenről írásban és képből pontosan beszámol Délibáb színházi hetilap legújabb száma. Friss külszámogótti pletykák, színes riportok, gazdag filmrovat, nagy képes divatrovat, „Szerelmi táblázat” humor, rejtvények, magyar írók nagyszerű novellái, tökéletes képes heti rádióműsor és rengeteg szebbnél szebb kép. Ez a Délibáb színházi hetilap.

A kormányintézkedések folytán a FUTURA rt. kebelében alakult gabonaosztály

HOMBÁR

FŐBIZOMÁNYOSA

a SZARVASI TAKARÉKPÉNZTÁR
a megállapított áron megkezdte mindennemű
termény, mint

búza, árpa, zab és tengeri
és az összes magfélesek vásárlását.

Mindenre vonatkozóan a gazdáknak felvilágosítással szolgál, fajsúlyt díjmentesen megállapít, gyorsan és pontosan kiszolgál a Szt. István-ut. 52. sz. helyiségében. Telefon 65.

Egységes mezőgazdasági árrendszer

A mezőgazdasági termények és termékek árának általános rendezésére hatalmas árkormánybiztosi rendelet jelent meg, amely egységbe foglalva az árakat, megteremti az állandó árviszonyokat.

A rendelet kielégíti a mezőgazdaság jogos igényeit — de figyelemmel van a fogyasztók érdekeire is. Az új árak a legutóbb életbelépett gabonaárakhoz igazodnak, s azokkal együtt az egész gazdasági év tartamára érvényesek. E rendelkezés már figyelemmel volt a forgalombahozatal szempontjaira is, méltányos haszonkulcsot állapítván meg.

A rendelet az ország területét 5 csoportba osztja az árak szempontjából. Szarvas és környéke az elsőbe tartozik.

Az új árak már életbe léptek, s szabályozták úgy a sertés-, mint a borjú-, marha- és birka-hús árakat. Megállapította a tej, vaj és sajtárakat, általában a tejtermékek árát. A rendelet — melynek fontosabb részeit jövő lapszámunktól kezdve folytatásokban közölni fogjuk — július 17-én jelent meg és lépett hatályba.

Ehelyütt közöljük, hogy szó van a kereskedelmi és ipari cikkek árának egységesítéséről. Az illetékes kormányzati tényezők ezirányban már leiratot intéztek a kamarákhoz.

Szarvas nagyközség előjáróságától. 14.024/1941. ikt. sz.

Hirdetmény

Közhirre teszi az előjáróság a lakosságnak, hogy midazok, akik a fennálló törvényes rendelkezések alapján termelés, haszonbér, munkabér és egyéb címen gabonához — búzához — nem fognak jutni, kenyér és liszt ellátásuk biztosítása végett f. évi július hó 21. től az egyes közigazgatási területekre megállapított napokon, vagyis a B. I. és II. ker. hétfőn és szerdán, a tanyai kerületek kedden és pénteken, a B. III. és IV. ik kerületben lakók pedig csütörtökön és szombati napokon a Vásárhelyi (Bugyis) féle házban levő üzlethelyiségben a járásbíróssággal szemben délelőtt 8 órától 12 óráig és délután 3—6 óráig jelentkezzenek.

A jelentkezés alkalmával behozandó a vásárlási könyv, családi lap és amennyiben alkalmazott van a cselédkönyv, illetve munkakönyve. Alkalmazott bejelentése esetén az alkalmazott azüféinek pontos lakóhelye is bejelentendő.

Nyomatékosan figyelmezteti az előjáróság a lakosságot, hogy az ellátatlanok jegyzékébe való felvétel végett csak azok jelentkezzenek, akik gabonához — búzához — valóban nem fognak tudni jutni, mert a bejelentések a legalaposabban ellenőrizve lesznek s a valószínűségnek meg nem felelő bejelentést tevők ellen a legszigorúbb eljárás lesz folyamatba téve.

Szarvas, 1941 július 19-én.

ELŐJÁRÓSÁG.

SPORT Törekvés — Turul 1:1 (1:1)

Nagyszámú közönség jelenlétében — dr. Koltai sípjelére — a következő összeállításban futottak ki a „rangadó” csapatai: Törekvés: Székely — Kelemen II, Sznagyik — Tusjak, Kerekes I, Kelemen I — Kerekes II, Pribelszky, Bankó, Fábri, Grünwald. Turul: Roszik — Nagy, Károly — Kuhajda, Melich, Praznóczy II — vitéz Csatai, Lapis, Takács V, Horváth, Bertók II.

Az első támadást a Törekvés vezeti, a Turul védelme azonban felszabadít. A 8. percben — nagy meglepetésre — a Törekvés szerzi meg a vezetést: Nagy és Bankó párharcot vívnak a labdáért a Turul 16-osán, amely végül is Bankóé lesz, aki a későn kifutó Roszik mellett a kapuba lö: 1:0. Heves Turul-támadás válasz a gólnak. A 12. percben már meg is van az egyenlítő-gól: Lapis jó labdáját Csatai bevágja: 1:1. A játék képe ezután sem változik. Hol a Turul, hol a Törekvés kapuja van veszélyben. A 20. percben Csatai szögletét Takács kapufára fejele. Pár perc múlva a kitörő Takácsot Sznagyik löki a 16-oson belül, amiért dr. Koltai büntetőt ítél. A Törekvés játékosok — az élen Bankóval — a sportszerűségről megelégedve, vitába szállnak a játékvezetővel, szigorúsan tartva a büntetőt. A vitát Melich zárja be azzal, hogy a 11-est a szögletzászló felé rúgja. A féldő többi része Turul-főlény jegyében zajlik le, de a csatárok nem tudnak eredményesek lenni. Egyrészt azért mert Székely ragyogó formában véd, másrészt az óriási balszerencse miatt.

Szünet után megint főlényben játszik a Turul, de gólt nem tud elérni a csapat. Csatai kétszer lö külső hálót és kapufát. Óriási balszerencse követi továbbra is a Turul próbálkozásait. Egykapura játszik a csapat szinte az egész féldőn át, de eredmény nem születik. Székely mindent véd, ritkánlított hatalmas szerencsével. A 24. percben Takács fejel kapufát, a 28. ban pedig Horváth találja el a felsőkapufát. A következő percben ismét kitör a botrány: Bankó és Károly összezsapnak, majdnem tettelegességre kerül a sor, de a játéktérre berohant vezetők „tisztázzák” az összezsapást. Dr. Koltai nem hajlandó továbbvezetni a mérkőzést és a bírói sípot Zima Pál Turul-edző veszi kézbe. Az utolsó negyedóra már nem a Turul-főlényben zajlik le. A mérkőzés ekkor változatos és nyílt. Ebben a 15 percben úgy a Törekvés, mint a Turul nyerhetett volna. A 40. percben Bankó kitör, de Roszik bátor vetődéssel menti meg kapuját a góltól. A Turul támadásaival ér véget az izgalmos mérkőzés.

A két csapat találkozása nem valami jó sportot hozott. A Turul nagyobb tudását a Törekvés túllelkes játékkal igyekezett ellensúlyozni, amely többször a sportszerűség határát is túllépte. (Ezzel egyébként nem kívánunk foglalkozni, miután a közönség elítélő véleményét már a mérkőzésen kinyilatkoztatta, — különösen egy játékos „játékmódorát” illetően.) A 2—3 gólos Turul-győzelem felelne meg a játék igazi képének. Jók a Törekvésben: Székely, Sznagyik, a két Kerekes és Grünwald; míg a Turulban: Kuhajda (a mezőny legjobbja), Melich és Praznóczy.

Megállapították a kenyér és a péksütemény legmagasabb árát

Szarvason 46 fillér a kenyér legmagasabb fogyasztói ára

A Hivatalos Lap július 22-iki száma közli az árellenőrzés országos kormánybiztosának 119.800/1941. sz. rendeletét, mely a péksütemény és a kenyér legmagasabb árának megállapítását tartalmazza.

A rendelet értelmében a megfelelően előállított egységes

búzakenyér, rozskenyér, és rozsos búzakenyér legmagasabb fogyasztói ára Budapesten kg-ként 48 fillér, legmagasabb viszonteladói ára pedig 44 fillér. A Budapestre megállapított legmagasabb árak érvényesek a Budapest-környéki nagyközségek területén is.

Búzát, árpat, zabot, tengerit

és mindenféle magvakat mindenkor a legmagasabb piaci napiárakon vásárol

GAÁL FERENC

GABONAKERESKEDŐ

Szarvas.

Piac-tér. 3

Felhívás! Ezúton értesítem és felhívom a nagydémű közönséget, amennyiben vidéken v. vidéki kórházban elhalt hozzátartozóját szállítani óhajtja, forduljon cégemhez.

Halottszállítást autón az ország bármely területére v. területéről vállalom. Kérem a n. é. közönség szives támogatását és vagyok szolgálatrabármikor kész **tisztelettel**

Kovács György temetkezési és halottszállítási vállalkozó. Békéscsaba, Bánát-u. 17. Telefon 580. — Bővebb felvilágosítással szolgál Nádházi János temetkezési vállalk. Szarvas Telefon 42. 94

Az ország egyéb területén, tehát Szarvason is az egységes búzakenyér, rozskenyér és rozsos búzakenyér legmagasabb fogyasztói ára 46 fillér, legmagasabb viszonteladói ára pedig a vevő üzletébe szállítva kg-ként 43 fillér.

Az ország egész területén a megfelelően előállított vizeszsemlye legmagasabb fogyasztói ára drb-ként 6 fillér, legmagasabb viszonteladói ára pedig a vevő üzletébe szállítva drb-ként 5 fillér.

Kimondja a rendelet, miszerint közintézményeknek teljesített nagyobb vagy rendszeres szállítás esetén sütőiparosok a viszonteladói árát számíthatják fel. A rendelet szempontjából nagyobb szállítás alatt egyszerre legalább 20 kg kenyér vagy 20 drb. zsemlye, rendszeres szállítás alatt pedig egy hónapban legalább 2 métermagas kenyér, vagy 200 drb. zsemlye értendő.

A rendelet máris életbelépett.

Egy alig használt női kerékpár jutányos áron sürgősen eladó IV. ker. 254 sz. 197

IV. ker. 219 sz. családi-ház eladó. Érdeklődni ugyanott. 192

Disznóhalmán 95 hold volt Aszódi féle föld 10 évre kiadó. Feltételek Simon Andrásnál, I. 123 sz. alatt megtudhatók. 191

2 szobás lakás kiadó. Érdeklődni III. 271. 190

Fafűrészelést vállal géppel állandóan Litauszki Pál, IV. 263. 189

Két szobás utcai lakás összes mellékkeliségeivel aug. 15 re kiadó IV. ker. 399. 196

Tanulót felvesz Bárany vas-kereskedő. 198

Börgarnitúrák, bőrbútorok festését és javítását olcsó árakban készíti: Szabó Sándor kárptos, Beliczey utca 15. 195

Felest vagy bérlőt keres pálmateri 35 hold földjére. Süveges kelme-festő. 188

Vitéz Orbán Lászlónak Mangolban lévő villája eladó, lakásán butorozott szoba kiadó.

Eladó 30 hold föld tanyával Csabacsüddön. Érdeklődni lehet III. ker. 122 sz. alatt. 185

Nyomatott Müller Károly könyvnyomdájában Szarvas, I. ker. 13.